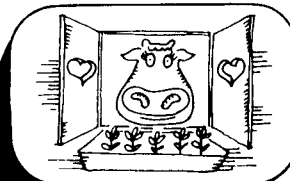

מבנים ומיכון

צריכת מים במכון חליבה

זאב טל, נציבות המים, משרד החקלאות.

זמן ולקבל חומר ראשוני על תצורות המים בחצר ההמתנה.

כמה מים צורכים?

הסקר הוחל למעשה בחודש מרץ 1977 עם התקנת מדי מים נפרדים לחצרות המתנה, וקוצב זמן ברפת געש בחודש נובמבר 1977. עד היום נמצא בידינו מידע בדוק על צריכת המים ברפת על פי הטבלאות הבאות:

א. מכוני חליבה בהם קיימת מדידת מים מלפני 1975.

השנה מ"ק	המקום	מספר	הצריכה
		חולבות	לראש/לשנה
77/1976	גבעת-חיים אחד	420	35.5
" "	כפר גליקסון	260	27.5
" "	גל-און	210	50.0

קיימת אצלנו רשימה נוספת של נתוני צריכת מים ברפתות שונות בארץ, המצביעה על הבדלים גדולים בצריכה בין רפת לרפת. יש בכך אינדיקציה לשוני של גורמי אנוש ומידת האוטומציה במשקים בעיקר.

בפעולתנו ליעול השימוש ולחסכון במים במשקים חקלאיים, נתקלנו במוקד של צריכת מים גדולה בחצרות ההמתנה של מכוני החליבה ברפתות.

בעקבות פנייתו של מר בנימין לב ב-1975 הוקם צוות ליעול השימוש במים בחצר המשק באותה שנה. לצוות שהורכב מנציג נציבות המים (המחלקה למים עירוניים ומדידת המים), נציג המרכז הישראלי לאבזורי מים ונציג שרות הדרכה ומקצוע הצטרף גם נציג התאחדות מגדלי בקר בישראל.

ב-25 לאפריל 1976, גובשה תכנית פעולת הצוות ליעול השימוש במים ברפת. הצוות סידר במספר רפתות. לאחר מכן הוחלט לבחור ברפתות של קיבוץ געש וקיבוץ יקום לביצוע סקר מוסמך לשימוש במים במכוני החליבה ולגיבוש המלצות ליעול וחסכון במים.

לאחר קבלת הסכמתם של שני המשקים הנזכרים לעיל לביצוע נסיונות בשימוש במים בחצרות ההמתנה ובמכוני החליבה, הוגשה לנציבות המים הצעה לתקציב לסקר.

התקציב אושר בינואר 1977. נרכשו קוצבי זמן, מערכות פיקוד וברזים, הותקנו מדי מים לחצרות ההמתנה והוחל בביצוע הסקר. איננו יכולים, לצערנו, להתיימר ולהתברך בכך שהמשקים יצאו מגדרם כדי להתקין את האביזרים במהירות סבירה ולקדם את המעקב. עד היום הצלחנו להתקין רק ברפת אחת קוצב

ב. נתונים ראשוניים בסקר לייעול בשימוש במים במכוני חליבה.

התקופה	המקום	מספר ממטירים בחצר ההמתנה	צריכת מים מדודה לפני הפעלת קוצב המים	לחליבה אחת אחרי הפעלת קוצב המים	מספר חולבות
1977					
אוג' - אוק'	געש	20	8.5 מ"ק	2.8 מ"ק	230
מרץ - דצמ'	יקום	13	9.5 מ"ק		215

במים ועל כך נדווח בבוא הזמן. ביקשנו את הד"ר שרן מהמחלקה למחלות עטין של המכון הוטריוני לחוות את דעתו על רמת התברואה וההיגיינה המושגת בשטיפת העטניים במשך $2\frac{1}{2}$ דקות והשפעת ההמטרה על בריאות העטין.

לבסוף הגנו פונים, מעל במה זו, אל ציבור הרפתנים בבקשה להושיט עזרה פעילה יותר לביצוע הסקר על חסכון במים ברפת. ידוע לנו כי כל רפתן ורפתן עסוק מעל לראש ואין הוא "פנוי" להתעסק בסגירת ברזים ובחסכון במים. אך לדעתנו, אפשר לחסוך אלפים קובים ספורים ברפת בודדת, ובמשק מים לאומי מצטברים האלפים למיליונים. חקלאות רבתי זקוקה למיליונים הללו לייצור אלטרנטיבי המשווע לתוספת מים.

הנתונים הראשוניים מראים כי בהפעלת הממטירים בעזרת קוצב זמן אוטומטי, המכוון ל- $2\frac{1}{2}$ דקות לקבוצת חליבה אחת בגעש, משתמשים ב-460 ליטרים מים לכל קבוצה. במיוחד איננו מציינים את סוג הממטירים והפיות כיוון שהנושא ייבדק ויילמד בנפרד.

ניתן לחסוך במים

כמובן שאין לקבל את הנתונים הנ"ל כמוגמרים וכמוסכמים. התקופה הקצרה בה החלנו בסקר כללה סוף קיץ בלבד. עדיין לא ידוע אם תקופת החורף משפיעה על השימוש במים בחצר ההמתנה ובמכון החליבה, ואם כן, באיזו מידה.

לפנינו עומדות עוד מספר בעיות לבדיקה, כגון השימוש במים לשטיפת החצרות והמכונים אחרי סיום החליבה, אביזרים מתואמים לחסכון

להלן תגובתו של ד"ר א. שרן שהתקבלה במערכת:

הנדון: צריכת מים במכון חליבה, כתבתו של מר זאב טל

לדעת המחלקה למחלות העטין במכון הוטריוני, ניתן להשיג הרטבה טובה והסרה אופטימלית של לכלוך גם מהעטין באמצעות המטרה בחצר ההמתנה במשך 2.5 דקות וזאת בתנאי שלחץ המים חזק מספיק.

באותם העדרים שבהם הפרות נכנסות לחצר ההמתנה מכוסות הבוץ ולכלוך רבים, ביחוד בעונת החורף ומחצרות שבהן אין ניקוח מים יעיל, יתכן שעדיף להמטיר עוד דקה אחת מים בחצר ההמתנה. על כל פנים, עודף הרטבה בחצר ההמתנה אינו נראה לנו כמקדם את נושא בריאות העטין היות ולעתים נרטבים גם אזורי גוף הפרה הגבוהים יותר וכתוצאה מכך נכנסת הפרה לעמדת החליבה כשהיא "מטפטפת" מכל עבר זה מגביר את מידת זיהום עור העטין.

ד"ר א. שרן

מחלקה למחלות עטין.